

EET MIJN PAARD GIFTIGE PLANTEN?

De meeste paarden eten geen giftige planten wanneer er voldoende gras of ander ruwvoer beschikbaar is. Maar wanneer er minder aanbod is, zoals in het najaar en in de winter, worden sommige minder kieskeurig en eten ze planten die ze normaal gesproken laten staan.

TEKST & FOTO'S MARIANNE SLOET EN DAVID VAN DOORN

In gedroogd of geconserveerd voer zoals hooi en kuil herkennen paarden allerlei giftige planten niet en daardoor kunnen problemen optreden. Op de vraag of paarden giftige planten eten, is dus geen eenvoudig ja of nee mogelijk. Veel planten zijn giftig voor paarden (en mensen). In dit artikel bespreken we de planten waarmee de auteurs zelf in Nederland vergiftigingsgevallen bij paarden hebben gezien.

JACOBSKRUISKRUID

Jacobskruiskruid (*Senecio jacobea*) is een meerjarige plant met mooie gele bloemetjes. Paarden zullen in een wei deze plant alleen maar eten als ze écht dreigen te verhongeren. In hooi wordt deze plant echter niet herkend. Helaas is jacobskruis-

kruid hier en daar met opzet in natuurgebieden gezaaid vanwege de mooie gele bloemetjes. Hooi uit deze gebieden kan dus erg gevaarlijk zijn.

De gevolgen van het eten van jacobskruiskruid zijn meestal heel sluipend doordat, tenzij veel tegelijk wordt opgenomen, het gif uit deze plant de lever ongemerkt steeds verder aantast. De lever heeft een grote reservecapaciteit en als er problemen optreden, is de lever vaak al voor meer dan 70% beschadigd. De lever kan op een bepaald moment zijn ontgiftende werking niet meer uitvoeren en dan ontstaan de problemen. Triest is dat als er één paard uit een groep symptomen gaat vertonen, de andere paarden die hetzelfde hooi hebben gegeten, vaak ook al ernstig aangetaste levers hebben. De symptomen zijn vermagering, geelzucht (gele slijmvliezen) en allerlei hersenverschijnselen zoals stille kolder (sloomheid) of razende kolder (rondjes lopen, tegen de muur dringen, wankelen en zwakken in de achterhand). Bij ernstige chronische vergiftiging is het voor een behandeling vaak te laat. In een eerder stadium kan worden geprobeerd met een eiwitarm rantsoen en ondersteunende infusen het paard nog te redden.

**Bij plantenvergiftigingen
is behandeling
vaak niet mogelijk
of komt te laat**

Vingerhoedskruid

Dit paard zoekt in zijn wei naar eikels, dus waakzaamheid is geboden.

Jacobskruiskruid

VINGERHOEDSKRUID

Vingerhoedskruid (*Digitalis purpurea*) heeft prachtige paarse of witte bloemen. In de wei zullen paarden de plant doorgaans laten staan en is er ook vrij veel nodig om problemen te geven. In gedroogde vorm (hooi) is de plant uiterst giftig en 25 gram gedroogde bladeren kunnen al dodelijk zijn.

De gifstoffen in de plant zijn onder meer digoxine (dat ook als geneesmiddel wordt gebruikt) en saponinen. De verschijnselen zijn koliek, diarree, trage hartslag en plotselinge dood. De dood kan worden veroorzaakt door een hartstilstand of doordat het maagdarmkanaal stil gaat liggen en vervolgens de maag overvuld raakt en barst. De behandeling bestaat uit laxeren door het laten eten van slobber met lijnzaad-slijm. De dierenarts zal paraffine met de neussonde geven en eventueel andere behandelingen instellen.

EIKELS

Met name groene eikels zijn giftig, maar ook eikenbladeren zijn niet ongevaarlijk. Een vergiftiging van paarden wordt vaak gezien als na een herfststorm veel groene eikels en blad uit de bomen waaien en de paarden, omdat er verder niet zo veel in de wei te eten staat, de eikels en het blad allemaal opeten. De belangrijkste gifstoffen zijn tanninen. De verschijnselen zijn sufheid, slechte eetlust, koliek, bloederige diarree en donkergekleurde urine door nierschade. Soms worden paarden plotseling dood gevonden. De behandeling bestaat uit laten eten van lijnzaadslobber (laxerend) en de dierenarts zal paraffine per neussonde toedienen en een infuus geven. Preventief kan men de paarden voor het naar de wei brengen eerst een plak hooi laten eten.

TAXUS

Alles aan de venijnboom (*Taxus baccata*) is giftig, behalve het rode vruchtvlies van de bessen en daarom kunnen vogels die eten. De gifstof is taxine. Taxus is zeer giftig en enkele takjes zullen bij een paard (en ook bij kinderen) al tot de dood leiden door acute hartstilstand. Vrijwel alle problemen bij paarden ontstaan omdat er tuinafval met taxus in de wei of de paddock terecht komt of als een paard naast een taxus wordt vastgezet. Vaak wordt het dode paard met een taxustakje nog in de mond aangetroffen. Er is geen behandeling.

ESDOORN

De zaden (in het najaar) van de esdoorn (*Acer*) en spruiten (jonge plantjes in het voorjaar) worden op dit moment gezien als de belangrijkste veroorzakers van weidemyopathie. Weidemyopathie wordt ook wel atypische myopathie genoemd. Het gif is waarschijn-

lijk hypoglycine A, die de vetstofwisseling verstoort, waardoor de spieren worden aangetast. De symptomen zijn trillen, zweten, moeilijk lopen of niet meer kunnen staan, harde spieren en koffiekleurige urine. Paarden met deze aandoeningen moeten niet worden vervoerd, maar eerst ter plaatse door een dierenarts worden behandeld. Esdoods kunnen dus beter

In hooi en kuil herkennen paarden giftige planten niet

niet rond een paardenwei worden geplant en als ze er al staan, is het verstandig om de plaatsen waar in het najaar de zaden vallen, af te zetten met schriklint of de bladeren en zaden te verwijderen. Paarden met weidemyopathie moeten rust hebben en warm worden gehouden. De dierenarts zal onder meer pijnstillers en infusen geven.

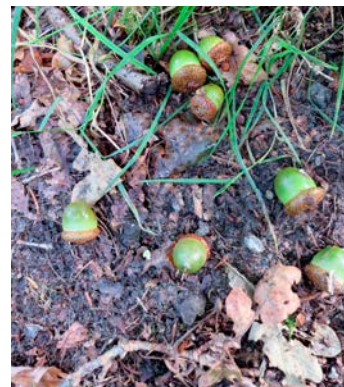
NATUURLIJK IS NIET ALTIJD VEILIG

Natuurhooi kan prima paardenvoer zijn mits, de leverancier er voor instaat dat er geen giftige planten in voorkomen. Voor bermhooi geldt dat er niet alleen allerlei afval in kan zitten, maar ook giftige planten. Het herkennen van giftige planten in hooi of kuil is specialistenwerk, want in gedroogde of ingekuilde vorm zijn de meeste planten veel moeilijker te herkennen.

VOORKOMEN IS BETER!

Het is zaak goed te letten op wat er rond een wei wordt geplant, planten die niet in of om een weiland horen te verwijderen, te zorgen dat er altijd voldoende gras staat en anders voldoende goed ruwvoer bij te voeren. Ook is het goed om alle burens uit te leggen dat tuinafval nooit in de wei of paddock van paarden moet worden gegooid en goed op te letten als bijvoorbeeld slootkanten worden schoongemaakt of bomen worden gerooid of gesnoeid.

Bij veel plantenvergiftigingen is behandeling niet mogelijk of komt een behandeling te laat. Het is dus altijd zaak bij een mogelijke vergiftiging direct met een dierenarts te overleggen. Als meerdere paarden in een wei of op een stal problemen krijgen, is het raadzaam direct alle paarden te verweiden en/of over te stappen op ander ruwvoer. U

Groene eikels

Taxus

Esdoorn in bloei

Prof. dr. Marianne Sloet (hoogleraar Equine Internal Medicine) en dr. David van Doorn (voedingsdeskundige) zijn werkzaam bij de Faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Utrecht.
www.diergeneeskunde.nl